

Järnvägstransporter 2017 **Kvalitets-**
kvartal 1 **deklaration**

Trafikanalys

Adress: Torsgatan 30

113 21 Stockholm

Telefon: 010 414 42 00

Fax: 010 414 42 10

E-post: trafikanalys@trafa.se

Webbadress: www.trafa.se

Ansvarig utgivare: Brita Saxton

Publiceringsdatum: 2017-06-15

KVALITETSDEKLARATION

Järnvägstransporter

Ämnesområde

Transporter och kommunikationer

Statistikområde

Bantrafik

Produktkod

TK0603

Referenstid

2017 kvartal 1

Innehåll

Statistikens kvalitet	6
1 Relevans	6
1.1 Ändamål och informationsbehov.....	6
1.1.1 Statistikens ändamål	6
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov.....	6
1.2 Statistikens innehåll	7
1.2.1 Objekt och population.....	7
1.2.2 Variabler	7
1.2.3 Statistiska mått	7
1.2.4 Redovisningsgrupper.....	8
1.2.5 Referenstider	8
2 Tillförlitlighet.....	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning.....	8
2.2.3 Mätning.....	9
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	10
2.2.6 Modellantaganden.....	10
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig.....	10
3 Aktualitet och punktlighet	10
3.1 Framställningstid.....	10
3.2 Frekvens	11
3.3 Punktlighet	11
4 Tillgänglighet och tydlighet.....	11
4.1 Tillgång till statistiken	11
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik.....	11
4.3 Presentation.....	11
4.4 Dokumentation	12
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	12
5.1 Jämförbarhet över tid	12
5.2 Jämförbarhet mellan grupper.....	12

5.3	Samvärdbarhet i övrigt	12
5.4	Numerisk överensstämmelse.....	13
	Allmänna uppgifter.....	14
A	Klassificeringen Sveriges officiella statistik.....	14
B	Sekretess och personuppgiftsbehandling	14
C	Bevarande och gallring	14
D	Uppgiftsskyldighet.....	14
E	EU-reglering och internationell rapportering	15
F	Historik	15
G	Kontaktuppgifter	15

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken syftar till att visa en aktuell men preliminär bild av person- och godstransporterna på järnväg i Sverige. Trafikanalys förhoppning är att statistiken ska vara ett användbart underlag för alla som är intresserade av att följa utvecklingen av person- och godstransporterna på järnväg. Statistiken redovisas kvartalsvis och kompletterar den årsvisa järnvägsstatistiken som ingår i Trafikanalys publikation *Bantrafik* och som innehåller mer detaljerad statistik.

Ett ändamål med undersökningen är också att fullgöra Sveriges skyldighet att lämna kvartalsvis järnvägsstatistik till EU:s statistikbyrå Eurostat.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användarna av statistiken är bland annat Trafikanalys, Trafikverket och andra myndigheter, transportnäringens branschorganisationer, järnvägsföretag, högskolor och universitet, media och allmänheten.

Trafikanalys har kontakter med användarna via flera kanaler och tar emot önskemål från användarna där de kommer till uttryck. Användare som arbetar internt på myndigheten har enkla kontaktvägar till den som ansvarar för statistiken. Också på Trafikverket, som producerar statistiken, är det nära mellan användare och producent. Externa användare brukar kontakta Trafikanalys med frågor om statistiken och ibland också med önskemål om förändringar.

Ett sätt för myndigheten att formalisera användarkontakterna är genom användarråd. Trafikanalys bedriver två användarråd som berör denna statistik, ett för statistik om godstransporter, ett annat för statistik om persontransporter. Till användarråden kommer viktiga externa användare av statistiken och representanter för uppgiftslämnare och statistikproducenter. Användarråden träffas två gånger per år.

Syftet med användarråden är att diskutera frågor som rör utvecklingen av statistiken och i det sammanhanget fånga statistikanvändarnas behov och krav på statistiken. Användarråden är rådgivande för Trafikanalys.

Ytterligare ett sätt att fånga upp användarnas informationsbehov är via genomlysningar av statistiken. Varje år ämnar Trafikanalys att göra en djupare behandling av relevans och övriga kvalitetsaspekter i två av statistikprodukterna, enligt ett rullande schema. *Järnvägstransporter* har ännu inte genomgått en genomlysning.

Ett exempel på hur användarkontakter påverkat statistiken *Järnvägstransporter* är att statistiken först tillkom som ett svar på användarönskemål om tätare rapportering än den årliga rapporten *Bantrafik*. Ett annat exempel rör långa tidsserier som är ett ofta förekommande önskemål. Det har tillmötesgåtts genom att data för alla kvartal som undersökts nu ingår i rapporten varje gång.

Det finns dock användarbehov som statistiken inte täcker. Bland annat efterfrågas finare uppdelningar av statistiken, exempelvis på operatörer och regioner. Därtill efterfrågas fler variabler, exempelvis investerings- och underhållskostnader. Det är svårt att tillgodose alla användares behov, dels på grund av statistiksekretessen – att enskildas uppgifter inte får röjas – dels på grund av att statistikens uppgiftslämnarbördorna ska hållas nere.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken redovisar de viktigaste variablerna för att få en bild över omfattning och utveckling av järnvägstransporterna i Sverige.

Samtliga uppgifter redovisas i aggregerad form så att enskilda företag, eller deras verksamhet, inte kan identifieras. Undantag är då det finns samtycke till publicering.

1.2.1 Objekt och population

Målobjekt i statistiken är tågoperatörer och regionala kollektivtrafikmyndigheter som bedrivit person- och/eller godstransporter på järnväg i Sverige under undersökningsperioden. Målobjekt och observationsobjekt motsvarar varandra väl eftersom järnvägstransporter är en tillståndspliktig verksamhet.

Målpopulationen är alla tågoperatörer och regionala kollektivtrafikmyndigheter verksamma inom järnvägssektorn i Sverige under kvartal 1 2017. Operatörer som bedriver museitrafik utan betydelse för transportsystemet är undantagna.

Trafikanalys bedömer att målpopulationen täcker tillhörande intressepopulation. Målpopulationen är också anpassad efter statistiken som efterfrågas av EU.

1.2.2 Variabler

Variablerna i rapporten är godsmängd i ton och transportarbete i tonkilometer för godstrafik samt antal resor och transportarbete i personkilometer för persontrafik.

För godstrafik beräknas transportarbetet som godsmängden gånger hela den transporterade sträckan i kilometer. En tonkilometer motsvarar transport av ett ton i en kilometer.

För persontrafik beräknas transportarbetet som antalet resor gånger hela den transporterade sträckan i kilometer. En personkilometer motsvarar transport av en person i en kilometer.

Trafik som operatörerna bedriver inne på industriområden inräknas inte.

1.2.3 Statistiska mått

Det statistiska måttet i undersökningen är antal. Även rullande fyra kvartal redovisas, vilket är summan av de fyra senaste kvartalen.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Uppgifter redovisas i följande två huvudgrupper: persontrafik och godstrafik.

För godstrafiken indelas statistiken i inrikes och utrikes. Dessutom återges såväl totalen som indelningarna inrikes och utrikes exklusive malmtransporter.

Med malmtransporter menas LKAB Malmtrafik AB:s samtliga godstransporter på malmbanan, även om tabell- och figurrubrikerna bara talar om malmtransporter. Utöver LKAB Malmtrafik AB transporterar även andra tågoperatörer mindre mängder malm på malmbanan. Dessa transporter ingår ej i variabeln *Malm på malmbanan*.

Antalet resor och personkilometer indelas inte efter kön, vilket är ett krav som statistikförordningen ställer på individbaserad officiell statistik (14 §). Skälet som talar emot det är att uppgiftslämnarbördan ska hållas nere. Uppgifter om kön är vanligtvis inte en uppgift som tågoperatörerna har om sina resenärer.

1.2.5 Referenstider

Kvartalsrapporterna innehåller kvartalsvärden som också summeras till helår. Utöver detta presenteras även rullande fyra kvartal, som alltid beräknas som summan av de fyra senaste kvartalen. År avser kalenderår.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken bygger på en totalundersökning och uppgifterna inhämtas från verksamma tågoperatörer. Statistikens tillförlitlighet påverkas i stor grad av uppgiftslämnarnas förmåga och metoder att mäta undersökningsvariablerna. Detta kan skilja sig åt mellan uppgiftslämnarna.

På total nivå går det inte att kvantifiera tillförlitligheten i de statistiska storheterna. Kvaliteten anses dock vara tillräcklig för att uppfylla statistikens syfte.

2.2 Osäkerhetskällor

I underlaget förekommer viss osäkerhet kring ramtäckning, mätning och bortfall, se respektive avsnitt. Materialet är dock framställt enligt samma principer för alla rapporterade år, varför ur den aspekten tidsserierna är konsistenta och jämförbara.

2.2.1 Urval

Järnvägstransporter är en totalundersökning och har ingen urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Underlag för urvalsramen är hämtat dels från Trafikanalys och Trafikverkets omvärldsbevakning, dels från Trafikverkets förteckningar över järnvägsföretag med beviljade tåglägen. Därför bedöms det föreligga god täckning mellan ram- och målpopulation.

2.2.3 Mätning

Uppgiftsinsamlingen sker via elektroniska frågeformulär. I vissa fall kan även filer med detaljerad information om transporterna översändas. Frågeformulären skickas ut cirka en månad efter utgången kvartal och svarstiden är cirka två veckor. Därefter kvalitetskontrolleras de insamlade uppgifterna per uppgiftslämnare och i vissa fall förekommer rättningar. Exempel på kvalitetskontroller är rimlighetsanalyser samt avstämning mot trafikuppgifter i Trafikverkets uppföljningssystem för tågtrafik. Efter avslutade kontroller sammanställs uppgifterna till en rapport och därefter granskas de sammanställda uppgifterna.

Viss osäkerhet förekommer i lämnade uppgifter om persontrafik. Uppgiftslämnarnas metoder för framställande av grunddata rörande resande och personkilometer varierar.

Bland uppgiftslämnarna förekommer ibland osäkerhet kring hur många resenärer som under en resa byter mellan flera tåg. En resenär kan därför i vissa fall räknas flera gånger under samma resa. Detta gäller i första hand kortväga resor med regionala kollektivtrafikmyndigheters tåg. Totalnivåerna för antalet resor bör därför betraktas med försiktighet. Uppgifter rörande persontransportarbete är lättare för uppgiftslämnarna att få fram och är inte behäftade med samma osäkerhet.

Rapporterat underlag om godstransporter är ofullständigt för första kvartalet 2017. I de fall där det varit möjligt har det underlag som saknas estimerats. Fullständiga uppgifter om tonkilometer av internationella godstransporter saknas och har inte kunnat estimeras då det saknas tillförlitliga uppgifter att basera estimeringarna på. En första uppskattning indikerar att bortfallet kan ligga i storleksordningen upp till 2 procent av det totala godstransportarbetet. Likaså har det konstaterats att rapporterade uppgifter om godsmängder i internationella transporter innehåller dubbelräkningar av gods motsvarande drygt en halv miljon ton för första kvartalet 2017. Dessa dubbelräkningar har till största delen kunnat identifieras och avräknas varför uppgifterna om godsmängder inte är behäftade med samma osäkerhet som transportarbetet.

Mätningen kan också påverkas av att uppgiftslämnare kan missförstå frågorna eller definitionerna av de uppgifter som efterfrågas.

2.2.4 Bortfall

Bortfall uppstår när värdet på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (exempelvis en godstransportör) är det frågan om objektsbortfall. Saknas enbart vissa värden handlar det om partiellt bortfall.

Det finns inget känt objektsbortfall som påverkar publicerad statistik.

Uppgiftslämnare har skyldighet att lämna uppgifter till undersökningen och svar kommer regelmässigt in från samtliga.

Partiellt bortfall i enskilda variabler kan förekomma från enstaka uppgiftslämnare. I dessa fall imputeras uppgifterna med hjälp av historisk data, trafikuppgifter från Trafikverkets uppföljningssystem för tågtrafik samt uppgifter över erlagda banavgifter för aktuell period. Effekten för den samlade bilden av järnvägstrafiken bedöms vara försumbar.

2.2.5 Bearbetning

Vid bearbetning och sammanställning kan det uppstå missförstånd eller felaktigheter. Metoderna som används i denna totalundersökning är dock enkla med få arbetsmoment vilket håller nere risken för fel i hanteringen. Uppgifterna kontrolleras i flera steg för att minska risken för bestående felaktigheter. Hittills har inga fel i bearbetningen som påverkat statistikens tillförlitlighet identifierats.

2.2.6 Modellantaganden

Några av järnvägsföretagen som rapporterar in till undersökningen har inte uppgifter nedbrutna på kvartalsnivå varför deras kvartalsuppgifter estimeras och revideras när årsuppgifterna blir klara. Vid uppdateringen av preliminära siffror, med fastställda årssiffror, samlas inte nya uppgifter in per kvartal. Detta medför att de fastställda årssiffrorna fördelas utifrån den inrapporterade fördelningen i kvartalsundersökningen.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Preliminär statistik framställs varje kvartal och vid behov revideras statistiken i efterföljande kvartalsrapporter. När årsstatistiken publiceras anses den som slutlig, vilket sker under juni nästkommande år för godstransporter och under oktober nästkommande år för persontransporter. Storleken på revideringarna varierar mellan kvartalen. I Tabell 1 redovisas den procentuella skillnaden mellan preliminära kvartalsvärden, publicerade i kvartalsrapporterna för kvartal 4 för åren 2012 till 2015, och motsvarande fastställda årsstatistik för samma år.

Tabell 1: Skillnad mellan preliminära och fastställda siffror för person- och godstransporter, årsvärden

År	Persontransporter		Godstransporter	
	Resor	Personkilometer	Ton	Tonkilometer
2012	0 %	2 %	0 %	5 %
2013	0 %	0 %	1 %	-4 %
2014	1 %	1 %	0 %	1 %
2015	1 %	3 %	0 %	0 %

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden är ungefär 2,5 månader från slutet av ett kvartal till publicering.

3.2 Frekvens

Statistiken tas fram varje kvartal.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplanen, se www.trafa.se/kalendern. Hittills har inga avvikelser från planen förekommit.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras varje kvartal på Trafikanalys webbplats, www.trafa.se.

Rapporterna finns tillgängliga i pdf- och Excelformat. I Excelformat finns data för fler perioder än i pdf-format. Klicka på plustecknet ovanför kolumnen med det första året för att se mer.

Pressmeddelanden ges inte ut vid varje publicering, endast vid särskilda tillfällen.

Statistiken som skickas till Eurostat publiceras tillsammans med motsvarande uppgifter från andra länder. Se Eurostats ingångssida till området transport med länkar till olika statistikrapporter om bland annat järnvägstransporter:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/overview>

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Primärmaterialet förvaras hos Trafikverket i databaser. Primärmaterialet är sekretessbelagt men kan lämnas ut för användning i forskning och framställning av annan officiell statistik under förutsättning att sekretessen kan bevaras. Kontakta Trafikanalys för mer information.

Det finns även möjlighet att få statistik som inte är framtagen, men som befintlig data ger underlag för. Det förutsätter att statistiken som efterfrågas inte strider mot gällande lagstiftning, exempelvis att känsliga uppgifter röjs. Kontakta Trafikanalys för vidare diskussion om vad som är möjligt.

4.3 Presentation

Statistiken redovisas som tabeller och diagram. Resultaten kommenteras inte.

Tidigare publicerad data repeteras varje kvartal med alla revideringar och korrigeringar införda. Tidigare utgivna rapporter ändras i regel inte, utan påkallade ändringar görs bara i den mest aktuella publikationen.

Alla användare rekommenderas att alltid hämta sin information från den senast utgivna kvartalsrapporten, även för tidigare perioder. Den som vidarebehandlar statistiken bör ge akt på ändrade uppgifter, som markeras med en fotnot första gången de uppträder.

4.4 Dokumentation

Kvalitetsdeklarationerna uppdateras vid varje ny publicering av statistik och finns på Trafikanalys webbplats. Samtliga rapporter innehåller även en sammanfattning av kvalitetsdeklarationen: *Fakta om statistiken*. Därtill innehåller rapporterna ett avsnitt med definitioner av variabler.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Materialet är framställt enligt samma principer för alla rapporterade år. Statistiken är därför jämförbar över tid. Dock omfattar godsstatistiken före 2009 inte norska transittransporter från Norge till Norge genom Sverige, vilket försvårar jämförelser över tiden. Statistikens definitioner har inte ändrats under den period som redovisas i tabellerna.

Nivån kvartal för kvartal påverkas av säsongeffekter, till exempel av påskens placering i kalendern. Därför innehåller presentationen även serier med rullande fyra kvartal.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten i statistikrapporteringen är god i och med att EU utfärdat förordningarna EG 91/2003, EG 1192/2003 och EU 2016/2032 som utöver att anvisa vilka variabler som ska rapporteras också fastställer EU-gemensamma definitioner över dessa variabler. Statistiken är anpassad till dessa förordningar, bland annat är samtliga definitioner och principer för sammanställning av uppgifter harmoniserade med gemenskapens krav.

5.3 Sammanvändbarhet i övrigt

Statistiken ligger närmast tillhands att sammanvändas med övrig officiell statistik inom statistikområdet Bantrafik: *Bantrafik*, *Punktlighet på järnväg* och *Bantrafikskador*.

Undersökningen har täta kopplingar till Trafikanalys årsvisa undersökning *Bantrafik*, som innehåller utförligare information om såväl järnväg som spårväg och tunnelbana. Stora ansträngningar görs för att redovisade värden ska kunna sammanvändas mellan de två undersökningarna.

Samanvändbarheten med Trafikanalys undersökning *Punktlighet på järnväg*, kvartal- och årsrapport, påverkas av att punktlighetsrapporterna inte omfattar tåg på Saltsjöbanan och Roslagsbanan. Frånsett detta avses samma population i de olika undersökningarna. Insamlingsmetoden skiljer sig dock mellan undersökningarna vilket kan påverka sammanvändbarheten men eventuell effekt går inte direkt att kvantifiera. För att ändå få en viss uppfattning av effekten kan en undersökning som gjorts till *Bantrafik* användas. Där har variabeln tågakilometer jämförts mellan registeruppgifter (som *Punktlighet på järnväg* bygger på) och insamlade uppgifter från tågoperatörerna. För 2013 var skillnaden 2 procent och för både 2014 och 2015 var den 0 procent.

Till viss del används samma definitioner på variablerna i statistiken om järnvägar som de som används i statistiken om andra trafikslag. Skillnader kan förekomma vilket bör beaktas vid sammanvändning.

Sverige följer samma EU-förordning som EU:s övriga medlemsländer. Detta innebär att denna undersöknings resultat går att jämföra med övriga medlemsländers. De uppgifter som Eurostat efterfrågar enligt förordningen presenteras för varje medlemsland i Eurostats publikationer.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Summeringar stämmer inte alltid exakt med delposterna. Detta beror på avrundningar i delposterna.

Årsrapporten *Bantrafik* utkommer mellan två kvartalsrapporter (*Järnvägstransporter*) och en revidering av data i årsrapporten kan medföra en skillnad jämfört med samma data i föregående kvartalsrapport. Rutinmässigt införs en sådan revidering i nästa kvartalsrapport för att siffrorna mellan rapporterna ska överensstämma.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Denna statistik ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) under ämnesområde *Transporter och kommunikationer* och statistikområde *Bantrafik*. Produktkoden är *TK0603*.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

En del av statistiken presenteras så att uppgifter om enskilt företag går att utläsa. Samtycke till publicering finns från företaget.

C Bevarande och gallring

Trafikanalys är registeransvarig myndighet och ansvarar för gallring och arkivering av materialet.

En kopia av all statistikredovisning som redovisats som pdf-dokument förvaras hos Kungliga biblioteket och levereras till Riksarkivet.

Bevarandebehov är under utredning.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger för näringsidkare, kommuner och landsting såvida de driver verksamhet inom järnvägssektorn och har adress i Sverige. Detta regleras enligt lagen om den officiella statistiken (2001:99), förordningen om den officiella statistiken (2001:100) och Trafikanalys föreskrifter (TRAFAFS 2012:3).

Ett litet antal uppgiftslämnare utan adress i Sverige deltar frivilligt i undersökningen.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken regleras enligt EU-förordning EG nr 91/2003 om järnvägstransportstatistik, som trädde i kraft den 16 december 2002, samt EU-förordning EG nr 1192/2003 om ändring av EG 91/2003. Därefter har förordningen kompletterats med EG 332/2007 om tekniska anvisningar för överföring av järnvägstransportstatistik. Senaste ändringarna av EG nr 91/2003 återfinns i EU 2016/2032.

F Historik

Det har utkommit officiell statistik om Sveriges järnvägar sedan 1862. Statistikens innehåll och titel har sedan dess ändrats flertalet gånger.

Kvartalsstatistiken *Järnvägstransporter* har publicerats som Sveriges officiella statistik sedan första kvartalet 2012. Det första året var rapporten mindre omfattande, med färre tabeller och figurer och färre perioder i redovisningen. Från 2006 till 2011 publicerades en liknande kvartalsstatistik med titeln *Person- och godstransporter på järnväg*.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet:

Myndighet/organisation: Trafikanalys
Postadress: Torsgatan 30, 113 21 Stockholm
Besöksadress: Akademigatan 2, Östersund
Kontaktperson: Fredrik Lindberg
Telefon: 010-414 42 36
E-post: fredrik.lindberg@trafa.se

Statistikproducent:

Myndighet/organisation: Trafikverket
Postadress: 172 90 Sundbyberg
Besöksadress: Solna strandväg 98, 171 54 Solna
Kontaktperson: Anders Broberg
Telefon: 010-123 61 48
E-post: statistical.service@trafikverket.se

Trafikanalys är en kunskapsmyndighet för transportpolitiken. Vi analyserar och utvärderar föreslagna och genomförda åtgärder inom transportpolitiken. Vi ansvarar även för officiell statistik inom områdena transporter och kommunikationer. Trafikanalys bildades den 1 april 2010 och har huvudkontor i Stockholm samt kontor i Östersund.